

Фондаторъ дн Италия, чехъ днтѣхъ локъ а окъпатъ дн исторіѣ ачеа пѣмѣтѣ дела Крѣска. Фондаторъ дн а. 1582, не кѣндѣ ера контимпоранъ ши Тассо, еа фонкціонѣзъ ши пѣлѣ дн зѣлеге пѣстре, ши се креде ка мѣмѣ академіѣ франчезе ши алторъ академіѣ европене. Скопѣлѣ ши мѣсѣне са а фостѣ, ши есте днкъ, шрѣфикареа ши перфекціонареа лѣмвеѣ италиане. Пентрѣ ачѣста с'а ши фѣкзтѣ челеврѣ prin Дикціонарѣлѣ че а лѣкратѣ дѣлѣ каре с'аѣ регѣлатѣ формеле ши тотѣ организмѣлѣ лѣмвеѣ.

Исторіа ши лѣкрѣрѣле ачестѣ академіѣ ар фѣ де mare фолосѣ пентрѣ стѣдѣлѣ филолоділорѣ поштри. Лѣмва италианѣ ера о датѣ дн барваріа ши дн анархіа дн каре се афлѣ астѣзѣ лѣмва пѣстрѣ; ши, дакѣ акъма се vede астѣелѣ модѣлатѣ дн кѣтѣ сѣ rivalizeze кѣ лѣмвеле класиче, катѣ сѣ сервѣскѣ де моделѣ маѣ кѣ сѣмѣ ромѣнлорѣ, карѣ аѣ ачелашѣ интересѣ пентрѣ лѣмва лорѣ.

Дѣлѣ есемпѣлѣ академілорѣ италиане, маѣ тѣте челедалте статѣрѣ, кѣндѣ аѣ днчепѣтѣ а интра дн чѣвѣлѣсадіѣне, ши—аѣ креатѣ академіѣ пентрѣ десволтарѣа лѣмвелорѣ індіцене, пентрѣ кѣлѣтра лорѣ, ши пентрѣ днтиндерѣа штіинделорѣ ши а фрѣмѣселорѣ арте. А ворѣ деспре тѣте ачесте, саѣ а ле нѣмѣра тѣкарѣ, спадіѣлѣ нѣ пе еартѣ. Дар сѣ venimѣ ла зна, каре а авѣтѣ чеа маѣ стрѣлѣчѣтѣ парте дн ідеа креадіѣнеѣ саде.

Есте штіѣтѣ кѣ дѣлѣ че Италия сѣнгѣрѣ а авѣтѣ глоріа знѣкѣ а репрѣсѣнта дн лѣме дн кѣрсѣ де маѣ мѣлѣді секолѣ штіинделе ши артеле, а венѣтѣ апоѣ Франца каре і—а дѣспѣтѣтѣ глоріа ши сѣперіорѣтатеа. Ачѣаста, днкѣ дн ап. 1634 сѣвѣ кардіналѣлѣ Richelieu, формѣ чеа днтѣ академіѣ, каре пе зрѣмѣ а сервѣтѣ де моделѣ академілорѣ moderne че с'аѣ днфѣиндатѣ дн челедалте пѣрѣдѣ але Европѣ.

Академіа франчезѣ се фѣндѣ днтрѣ днчепѣтѣ де кѣтрѣ знѣ нѣмѣрѣ де літерадѣ карѣ се адѣнаѣ ла знѣ вѣрѣватѣ лѣстрѣ пе тѣмпѣлѣ ачѣла, нѣмѣтѣ Конпарѣтѣ. Скопѣлѣ адѣнѣрѣѣ лорѣ ера кѣлѣтивареа ши днмѣнѣлѣтѣрѣеа лѣмвеѣ франчезе, каре пѣлѣ атѣнчеа днкѣ нѣ лѣсе о формѣ determinatѣ ши знѣ карактерѣ дефѣнѣтѣвѣ. Мѣнѣстрѣлѣ лѣ Лѣдовѣкѣ XIV, кардіналѣлѣ Richelieu, апрѣдѣндѣ скопѣлѣ соціѣтѣдѣѣ, консакрѣ інстѣтѣдѣіѣнеа ачѣ—ста prin знѣ едіктѣ реѣескѣ. Нѣмѣрѣлѣ метѣрѣлорѣ сеѣ се фѣксѣ ла патрѣзѣчѣ, ши де атѣнче нѣчѣ пѣлѣ астѣзѣ нѣ се маѣ мѣрѣ. Кіарѣ дн палатѣлѣ реѣескѣ, ла Лѣврѣ, се дѣстѣнѣ зн локалѣ пентрѣ шѣдѣнделе ши консѣрѣнделе саде.

Чѣѣ днтѣ метѣрѣ днтѣрѣдѣ де реѣе авѣрѣ дрепѣтѣлѣ, дн касѣ де мѣрте а вре знѣа дн колежіѣ лорѣ, сѣ алѣгѣ пе сѣкѣесорѣлѣ сеѣ. Nimenѣ нѣ ера прѣімітѣ де кѣтѣ дѣлѣ ѣрекарѣ тілѣрѣ літерарѣе; алѣсѣлѣ зрѣма сѣ алѣвѣ чѣѣлѣ пѣдѣнѣ 18 вѣтѣрѣ; ши ачестѣ нѣмѣрѣ де вѣтѣрѣ се череа пентрѣ ка сѣ ескѣлѣдѣ пе чѣнева (лѣкрѣ че нѣмаѣ де дозѣ орѣ с'а днтѣмплѣтѣ).

Астѣелѣс ераѣ статѣтеле ши прѣрогатѣвеле ачестѣ академіѣ, каре с'аѣ перпетѣатѣ маѣ ши пѣлѣ астѣзѣ.

Чѣлѣ днтѣхъ лѣкрѣ днсемнатѣ де каре с'а окъпатѣ академіа франчезѣ ши дн каре с'а мѣрѣдѣнѣтѣ маѣ нѣ deadѣнѣлѣ, а фостѣ лѣкрѣреа Дикціонарѣлѣ. Дела 1694 пѣлѣ ла 1835, адекѣ дн дозѣзѣчѣ ши чѣнчѣ дн дозѣзѣчѣ ши чѣнчѣ анѣ, еа а фѣкзтѣ кѣте о едіѣіѣне нѣлѣ, каре аѣ дѣферѣтѣ днтре еле трѣпатѣ кѣ дескопѣрѣлѣ етімологіѣе каре аѣ провѣкатѣ дн тѣмпѣлѣ дн тѣмпѣлѣ прѣфачѣрѣ атѣтѣ дн кѣвѣнте кѣтѣ ши дн орѣтографѣ.

Дѣлѣ фѣндареа академіѣ, дн тотѣ кѣрсѣлѣ Domініѣ лѣ Лѣдовѣкѣ XIV, фѣлѣкарѣ метѣврѣ алѣсѣ ера даторѣ сѣ факѣ знѣ дѣскѣрсѣ де лѣздѣ пентрѣ персѣна реѣелѣ ши а лѣ Richelieu.

Дар дѣлѣ ачѣеа пѣлѣ астѣзѣ днкѣ, с'а адѣнатѣ датѣна ка нѣлѣ алѣсѣ, ла днтродѣчѣреа са, сѣ факѣ лѣзделе прѣдѣчѣсорѣлѣ сеѣ.

Ачѣстѣ інстѣтѣдѣіѣне, кѣ тѣте кѣ авѣ о мѣсѣне атѣтѣ де mare ши знѣ сѣкѣесѣ атѣтѣ де глорѣосѣ, авѣ днѣсѣ ши мѣсерѣле саде. Чѣѣ днтѣ метѣрѣ, фѣіндѣ нѣмѣдѣіѣ deadрепѣтѣлѣ кѣтрѣ гѣвернѣ, формѣрѣ знѣ фѣлѣ де котѣрѣ прѣвѣлѣціатѣ, каре се перпетѣлѣ пѣлѣ дн тѣмпѣлѣ револѣдѣіѣнеѣ чѣѣ марѣ; астѣелѣс еа ажѣнѣсѣе а фѣ компѣсѣ маѣ мѣлѣтѣ де медіокрѣтѣдѣіѣле чѣле маѣ нѣле, ресѣнѣгѣндѣ дѣнѣзрѣде адеврѣратѣ ши скрѣіторѣі чѣѣ марѣ: Rousseau, Racine, Descartes, Molière, Regnard, Larocheфoucauld, Mallebranche, Piron, Diderot, Beaumarchais, Mirabeau. нѣ пѣтѣрѣ ажѣнѣсѣ ла онѣреа де а фѣлѣтра днтре чѣѣ патрѣзѣчѣ.

Сѣвѣ Лѣдовѣкѣ XIV, афарѣ де академіа нѣмѣтѣ, се маѣ формѣрѣ ши алѣе академіѣ кѣ деосѣвіте статѣте. Астѣелѣс ла 1666 се днфѣінѣлѣ академіа де штіинде; ла 1671 академіа де архѣтектѣрѣ; ши маѣ апоѣ академіѣ де нѣктѣрѣ ши де скѣлѣпѣтѣрѣ, каре маѣ мѣлѣтѣ саѣ маѣ пѣдѣнѣ днші дндепѣлѣнѣрѣ мѣсѣнеа кѣ сѣкѣесѣ.

Дѣлѣ револѣдѣіѣнеа чеа mare, адѣнѣреа каре се нѣмѣіа консѣнѣдѣіѣне, prin знѣ дѣкрѣтѣ дн а. 1793 дѣсѣфѣінѣлѣ тѣте академіѣле ши соціѣтѣдѣіѣле літерарѣі сѣпре а ло реорганѣса пе знѣ планѣ маѣ раціоналѣ. Ла 1795

се дѫоїицѫ корпѫлѫ пѫмїтѫ Інстїтѫтѫ Націоналѫ, кѫ micisnea de a perfectiōna штїицелѫ шї артеле прїи черчетѫрї пѫнтрерѫпїте, прїи кореспѫндїицѫ кѫ соціѫтѫциѫ саванте дїи афарѫ, шї а жртѫрї лѫкрѫрїлѫ штїицїфїче шї лїтерарї прївїтѫре ла фолосїицѫ цѫпералѫ шї ла глорїа Францїѫ.

Ачестѫ инстїтѫтѫ фѫ компѫсѫ de 144 мемѫрї шѫзѫторї дѫ Парїсѫ, de алдї атѫциѫ респѫндїдї дѫ алѫ пѫрѫдї алѫ Францїѫ, шї de дозѫзѫчї шї патрѫ асоциѫдї стрѫнї.

Ачештї мемѫрї фѫрѫ дѫпѫрѫдїдї дѫ трѫї класѫ десѫрѫдїте фїскаре дѫ секѫдїнї. Класа дѫтѫїа фѫ ачѫеа de штїицелѫ фїсїче шї математїче, кѫпрїнзѫндѫ зѫче секѫдїнї; а доѫа, de штїицѫ моралї шї полїтїче, кѫпрїнзѫндѫ шѫсе секѫдїнї; а трѫїа, de лїтератѫрѫ шї вѫле-артѫ, кѫпрїнзѫндѫ оптѫ секѫдїнї. Фїе че класѫ кѫта сѫ се адѫне дѫтрѫнѫлѫ локалѫ dїstїнктѫ. Нічї знѫ мемѫрѫ нѫ пѫтеа сѫ фїѫ мемѫрѫ ла дозѫ секѫдїнї дїфѫрїте; дѫр фїскаре пѫтеа сѫ асїсте ла лѫкрѫрїлѫ чѫлорлалѫ секѫдїнї.

Дѫпѫ асѫмїне прїнчїпїї, дїректорїлѫ (гѫзѫвернѫлѫ рѫпѫзїлїканѫ de атѫнчѫ) пѫмї не чѫї дѫтѫї патрѫзѫчї шї оптѫ мемѫрї, карї алѫсерѫ не чѫїлалдї 86; чѫї о сѫтѫ патрѫзѫчї мемѫрї дѫтрѫнїдї алѫсерѫ шї пѫмїрѫ не асоциѫдї.

Астѫфѫлїс апѫї, инстїтѫтѫлѫ дѫшї рекрѫтѫ мемѫрїї прїи скрѫтїнѫ, пѫмїндѫ фїе че класѫ не мемѫрїї сѫї, дѫпѫ прѫсѫнтѫцїицѫ секѫдїнїѫї.

Organicaziunea instițiunilor se mai modifică сѫв копѫлатѫ шї сѫв имперїѫ, дѫпѫрѫдїндѫсѫ дѫ патрѫ класѫ:

1) Штїицелѫ фїсїче шї математїче; 2) лїмѫва шї лїтератѫрѫ франчѫзѫ; 3) історїа шї лїтератѫрїлѫ векї; 4) вѫле-артѫ.

Класа дѫтѫїа сѫ дѫпѫрѫдї дѫ зѫче секѫдїнї; а доѫа, компѫсѫ de патрѫзѫчї мемѫрї, фѫ дѫсѫрѫчїнатѫ кѫ коптїнзѫрѫ лѫкрѫрїлѫорѫ векїї акадѫмїѫї франчѫзе, ad. кѫ Dїкѫїонарїлѫлѫ; а трѫїа шї а патрѫ кѫ лѫкрѫрїлѫ лїтерарїѫ, інскрїпѫциѫнї шї артѫ.

Астѫфѫлїс инстїтѫтѫлѫ Францїѫї а ажнѫсѫ а фї знѫлѫ дїи чѫлѫ маї дѫтѫїс корпѫрї саванте дїи Еѫропѫ. Елѫ а авѫтѫ дѫ сїнѫлѫ сѫѫ, дѫпѫ дїверсе тїтѫзрї, маї не тоѫї ѫменїї ілѫстрї дїи лѫте, сѫлѫ ка мемѫрї, сѫлѫ ка асоциѫдї; дѫсѫшї Наполѫеонѫ чѫлѫ марѫ а авѫтѫ de опѫаре а фї мемѫрѫ, дѫнїнѫте de а сѫ фѫчѫ дѫпѫзѫрѫтѫ.

Дѫпѫ кѫдѫрѫеа лѫї Наполѫеонѫ, инстїтѫтѫлѫ сѫфѫрї сѫрѫшїї ѫрекаре прѫфѫчѫрѫ: чѫлѫ патрѫ класѫ сѫ пѫмїдѫ

akademii, шї пѫтеle de instițiunilor naționale сѫ прѫфѫкѫ дѫ инстїтѫтѫ рѫгалѫ.

Дѫр афарѫ de instițiunilor ачѫста, карѫлѫ рѫсїдїѫ дѫ Парїсѫ, дѫ Францѫ маї сѫнт дѫкѫ о мѫлїмїе de акадѫмїї штїицїфїче. Маї тоате опѫшѫлѫ посѫдѫ кѫте знѫ.

Тѫте рѫмѫрїлѫ de штїицѫ фолосїтѫре, прѫкѫм medicina, хїрѫрѫїа, агрїкѫлѫтѫрѫ, індѫстрїа, манѫфактѫрѫ, комерѫцїлѫ, асѫмїне шї архѫеолѫдїа, історїа націѫналѫ, антїкѫзїтѫтеа, тоате ачѫсте дѫ дїверсе шї маї мѫлѫте лѫкрѫрї сѫнт рѫпрѫсѫнтѫте de акадѫмїї шї de корпѫрї de дѫвѫзѫдїї, карї кѫ еспѫрїїнѫдѫ шї кѫ сѫдїлѫлѫ de тѫте зїлѫлѫ рѫспѫндѫескѫ дѫ лѫте рѫсѫлѫтѫлѫ чѫлѫ маї фѫрїчїте.

Дѫкѫ амѫ вої сѫ не окѫпѫнѫлѫ de соціѫтѫциѫ штїицїфїче шї de акадѫмїїлѫ dїи Цѫрѫманїа, Англїа шї Стѫтѫрїлѫ-Џнїте, нѫ не-ар ажнїцѫ спѫчїлѫлѫ ка сѫ лѫ фѫчѫтѫлѫ тѫкарѫ лїста.

Дѫстѫлѫ е сѫ адѫлѫгѫмѫлѫ кѫ кїарѫ дѫ Рѫсїа дѫкѫ dela anilor 1724 с'ѫлѫ дѫнѫїнѫдѫтѫлѫ дозѫ акадѫмїї дѫ Пѫтерсѫзѫрѫлѫ шї знѫ ла Москва. —

(Ва жрѫма.)

X
Lugosiu. 17/29. Decembr. 1859.

Candu Dumnedieu voiesce, ca pre ȳrecare națiune, din starea ei cea apusă — din pulvere — se o redice, atunci din sĳbulu ei inaltia barbati cu spiritu luminatı si de parte patrundietori, cu caracteru tare si statornicia ne'nfrenta indiestrati, carii, in starea si cerculu chiamarii sale fiesce-carele, cu midilȳce putinciose, inse legiuite, ori prin putearea cuvinteloru si a fapteloru sale, ad. cu esemplulu seu pentru cei maı de aprȳpe, ori prin scriptele folositȳre, si prin faima cea atragȳtore pentru cei maı de parte, ori prin institute de binefacere pentru cei de facia si viitorime, destȳpta animile celea amortite ale consangeniloru sei contımpurani, si ȳre cum le insuffla — ca nisce imitatori ai creatoruluı — spiritu de viatia datatoriu, ca se aiba o viatia lucrativa, o nisuintia puternica si neinvinosa spre totu ce este de lipsa, de folosu si bunu, pentru inaintarica, buna starea, gloria si nemurirea națiunei sale; de aci, candu acestu feliu de stele lu minȳse disparu de pe orizonulu vietii acesteia tre. catȳre, se rapescu din midiloculu națiunei sale prin

mórte si fi natiunei eara sunt datorii, ca despre o parte cu totii se privésca la deplinirea vietii acestora, ca intr'o oglinda si de virtutile loru animanduse se le urmédie; eara despre alta, aceia, carii mai deaprópe au luat parte la ostenelele acestoru mari barbati, séu le cunoscú viatia din fontani sigure, se le adumbrédié catu de pe scurtu biografia vietii loru, ca se nu remaie tradati uitarii.

Dintre acei barbati rari ai natiunei nóstre, de spiritulu Domnului insuflati, au stralucitu in cariera besericésca si repausatulu in 6. Aprilie c. n. anulú acum trecatoriu Reverend. Teodoru A a r o n, fostulu primulu Prepositu la beserica catedrala a episcopiei gr. cat. din Lugosiu; despre a cui viatia, de si in Gazeta Transilvaniei Nr. 15 din 9. Aprile a. c. cu ocaziunea publicarii immormentarii renasitieloru lui cestoru pamentesci sau facutu pe scurtu mentiune; totusi, — dupa ce viati'a lui, din grati'a ceriului, au fostu, ca o cetate deasupra muntelui pusa, ca o lumina aprinsa in luminariu si pe mésa asediata, ca unu isvoru de apa via si ca o flóre prea placutu mirositóre. — pentru multimea invetiaceiloru ce au avutu ca profesoru si apoi ca directoru la gimnasiulu din Beiusiu, din carii unii se afla in stare alésa in midiloculu natiunei sale; si pentru acei scolari si inceputori la oficii publice, carii era odinióra deodata cu densulu in Buda si Pesta, si avé refugiu si multa mangaiere la densulu; si pentru popórele de densulu pastorite; precum si pentru sincerii sei amici si dulcea sa familia, carii toti multu l'au estimatu si veneratu, se fie consantite si acéstea insemnari de aducere aminte despre viatia acestui stralucitu barbatu, din insusi scrisele lui culesé.

Si mai antaiu e de insemnatu, cumca: Familia Aronesciloru este una din celea mai vechi si mai de frunte in Romanime. Din acésta familia au fostu mai multi Domni pe scaunulu Tierii Moldovei, mai alesu in sec. XVI-lea. Dintre acestia Aronu voda fiindu unitu cu imperatulu Ferdinandu I-lea in contra turciloru, au fostu silitu a lasa Domni'a sa lui Alesandru voda, si stramutanduse in Transilvania, Ferdinandu la an. 1557, 15 dile Octombrie i au renduitu plata pe anu, din carea se traiesca.

Din seminti'a acestuia este famili'a Aronesciloru de Bistra.

Dintre Aronesci se memorédia la a. 1660 protopopulu Ioanu din Czikindealu intr'onu contractu (zapisu) facutu cu satenii pentru o via, fiindu jude satului Michaila Fraticiu. Din seminti'a acestuia Teodoru Aronu fiindu parochu in Bistra, la anulu 1701, 18. Iuliu de catra imperatulu Leopoldu I. sau redicatu la starea nobilitaria, dinpreuna cu feciorii lui Petru, Ioanu, Gavriilu, Avraamu si cu toti urmatorii loru, precum se cunósce din literele nobilitare, alaturate aici in copia simpla, date familiei Aronesciloru, carele sunt descrise de pe copia de catra repausatulu Teodoru Aronu de pe paria din originalu la an. D. 1743, 12 Decembre luata in Abrudbaia.

Feciorulu lui Teodoru cu numele Ioanu se vede a fi fostu earasi protopopu in Czikindealu, a cui fecioru Aronu Aronu, dupa a. 1714 au insemnatu intr'o carte de rugatiuni (in potriava vremiloru si a Diavolului) scrisa cu mana acésta anotatiune finala: „Scrisamu eu celu multu peccatosu si gre-situ protopopulu Aronu din locu Czikindealu, fiulu protop. Ioanu din seminti'a Aronesciloru dela Bistra, datu 1700 Aug. 6 dile, in dilele lui Banfi Georgie gubernatoru, fiindu A-episcopu Atanasie, care au muritu 1714.“

Acestu Aron, au nascutu eara pe Aron-Aron, carele au fostu cantoru in Czikindealu, ca asia se afla insemnatu pe o S. Evangel.: „Invetiatamu eu Aronu Diacu din Czikindealu acésta S. Ev. la an. 1733, cu ajutoriulu lui Ddieu, cine va ceti se in-tieléga. Feciorulu prot. Aronu.“

De aci dupa o insemnatura a repausatului prepositu Arborele Genealogicu a familiei sale este acésta: Ioanu Aronu, au nascutu pe Aronu Aronu; Aronu au nascutu 2 feciori pe Aronu si pe Toader; Aronu au nascutu numai féte; eara Toaderu au nascutu pe Ioanu Aronu; Ioanu au nascutu 2 feciori pe Nicolae si Ioanu Aronu; Ioanu au nascutu pe Toaderu tatalu repausatului prepositu Teodoru Aronu.

Acestu Toaderu Aronu a fostu notariu comunale in Czikindealu, si casatorinduse cu Maria Dragomanu, au lasatu dupa sine 2 feciori pe Ioanu Aronu parochu si administratoru aflatoriu acum in Czikindealu, si pe Teodoru acum repausatu si doue féte pe Maria si Anna inca in viatia totu in Czikindealu.

Eara Teodoru Aaronu cu veneratiune de atâtea ori memoratu, fostulu prepositu, sau nascutu la a. 1804 in Februarie. Aocsta din pruncie aratandu deosebita istetime, parintii lui sau hotaritu, a purta tôte spesce si ostenele recerute dela tempu si cercustari pentru densulu, numai ca din fiiulu loru se ésa unu barbatu alesu pentru natiunea sa, intru care propusu cu vocea lui Ddieu nici sau insielatu; pentru aceea candu au fostu de 8 ani l'au dusu la scóla elementaria germana in Nocrichu (Leschkirch) unde invetiandu 1 anu cu succesu bunu, l'au stramutatu la Sibiiu la scólele normale rom. cat. unde in 2 ani cu percursu invetiaturile normeloru; si asia initiatu in limb'a germana l'au dusu la Blasiu, aici in celea din tale clase gimnasiale au petrecutu 4 ani; eara de aici, pentru deprinderea sa in limb'a magiara l'au dusu in gimnasiulu din Odorheiu unde au fostu 2 ani; si, ca mai de parte se se prefaca precum in limb'a magiara, asia si in cea latina, de aici l'au mutatu la Clusiu unde percurse studiile umanióre si filosofice in 4 ani.

Din Clusiu nemuritoriulu episcopu din Urbea-mare Samuilu Vulcanu l'au indulcitu catra sine, unde au auditu studiele teologia 1 anu, eara pentru cealalti 3 ani de cursu teologicu sau strapusu in seminariulu centrale din Pesta.

Asia in restimpu de 17 ani percorgendu cu lauda cararea scolastica si cursulu teologicu cu profectu eminente, si cu purtare morala esemplaria, deodata in trensulu au dobanditu marele episcopu, clerulu, patria si natiunea unu individu bine pregatitu si destulu de aptu spre a purta cu acuratiune, onóre, lauda si stima tôte servitiile publice, ce pe rendu i sau incredintiatu.

Si ca se incépa din capetu viatia ostenitóre, de a trece pre tôte tréptele de onóre cu celea mai mari griji si greutati impreunate, carele ilu astepta indata dupa finirea cursulu teologicu la an. 1829 intemplata sau si aplicatu archivariu in cancelaria episcopésca si consistoriala in Urbea-mare, si totu in acelasiu anu, fiindu in etate de 25 ani, sau hierotonitu preotu coelibe de acelasi veneratu episcopu; si in graba dupa aceea depunendu examenu aprobatoriu pentru profesura, in urmatoriulu anu 1830, sau despusu profesoru ordinariu la gimnas. majore din Beiusiu; — aici cu multa siliatia si complacerea tuturoru au fostu 6 ani; éra in 1835

sau denumitu parochu si v. archidiaconu in Galsia, si in 19 Noembre a. a. sau si introdusu in acésta deregatoria, inse aici au pastoritu si ocarmuitu numai 2 ani, dara cu aceea desteritate, si aplicaveritate in catu au dobanditu complacerea tuturoru parochiloru si popóloru grigei sale concredite, precum dovedesce adeverintia acelora; dar' si a ordinariatului seu, carele au facutu de in an. 1837, prin SSma Matte. sau denumitu canonicu Honorariu. Cu acésta titula esornatu totu in a. 1837, 1. Iulie sau chiamatu din Galsa de a fi secretariu si notariu consistoriale; inse in acestu oficiu nu multu au fostu, pentruca la an. 1838. 29. Ian. sau denumitu de patronatulu cetatii Aradu, parochu acolo, unde asiedinduse sau redicatu la demnitatea onorifica de assesoru la tabla judiciaria a comit. Aradu; aici inca n'au petrecutu 2 ani, pentruca: la ordinea episcopésca in a. 1839, 12. Iunie sau dusu directoru la gimnasiulu din Beiusiu, in care demnitate si de catra SSma Matte. in 15. Febr. 1840 sau intaritu, precum se cunósce din decretulu Esc. consil. reg. locutenentu a Hungariei ddto 31 Mart. a. a. Nr. 9634.

Directiunea gimnasiulu purtanduo 3 ani, prin benign. decr. aulicu din 24. Maiu 1842 sau despusu censoru si revisoru cartiloru romanesci in Buda, unde juramentulu l'au depusu in 7. Oct. a. a. In acestu servitiu de statu fórte delicatu au fostu 6 ani, pene candu la a. 1848 stergunduse censur'a la 1. Maiu i sau sistatu plata.

Din acésta intemplare in 30. Maiu 1848 sau aplicatu provisorie parochu in comunitatea Gyalány si in 1. Iuliu sau si introdusu in parochia prin v. archidiaconulu respectivu Andreiu Papfalvai; eara in a. 1851, 22. Febr. i sau aplacidatu remuneratiune pe unu anu 600 fr. pentru urmata delaturare dela oficiulu de censure si revisore alu cartiloru.

La a. 1850, 6 Augustu Nr. 13672 G. pe lenga onorariu de 50 fr. pe luna sau denumitu provisorie Translatoru la Fóia Legiloru in Pesta, si asia din Gyalány in 1. Octobre a. a. mutanduse acolo, au si intratu in functiune, unde in 1851, 16. Noemb, sau numitu earasi totu provisorie si Redactoru la aceasi Foaie; si totu in 1851, 6. Noembre sau denumitu Translatoru si la Esc. c. r. consil. locutenen. din Buda cu plata de 800 fiorini. — Sub atata de grea sarcina si responsabilitate au fostu 5 ani.

Eara la a. 1855, 3. Aug. sau denumitu de ca-
tra SSma Matte canonicu actuale scolasticu la be-
seric'a catedrala din Urbea-mare; si de catra ma-
ritulu seu ordinariatu sau mai onoratu si cu ofici-
ulu de a fi rectore seminarului locale. Ci abia au
fostu si in acésta onorabila si órecum mai odihni-
ta demnitate 2 ani.

Pentruca induranduse S'ma Matte prea-ama-
tulu si prea veneratulu nostru imperatu a intemeié
diecesa Lugosiului, si cu densa impreunatulu
caunu episcopale si capitulu al besericii catedrale
in Lugosiu, Illustr. Sa Dr. Alesandru Dobra I-ulu
episcopu de aici, cunoscundq inusuririle si virtutile
cele rari a le prenumitului Teodoru Aaronu si
publica existimatiune si iubire ce siau dobanditu
acesta prin purtarea sa, si aducundusi a minte de
ingrozitóreá sarcina celu astépta in acésta noua
plantula espusa elementelor diverse, pre acestu
meritatu barbatu, iscusitu in purtarea trebiloru pu-
bliche si infrumsetiatu cu judecata cópta si cu via-
tia nevinovata, dorindulu se 'lu aiba ajutoriu lunga
sine, l'au prezentatu la prea santitulu patriarchu
din Roma de prepositu la capitululu besericii sale;
eara pontíficele Romanu Piu IX-lea cu datu 5. Idus
Maii (11. Maiu) 1857 l'au intaritu de prepositu la
capitululu preatinsei besericii; si au fostu mare
bucurie in 6. Sept. c. n. 1857, candu acestu bar-
batu alu doririloru sau introdusu in acela stalu de
inalta demnitate besericésca.

Inse acésta bucurie preste unu annu si jume-
tate sau intorsu in adenca intristare, pentruca in 6.
Aprile c. n. séu in 25. Martiu a. c. diu'a de Buna-
vestire a Maicii Domnului, tuturor, celoru ce l'au
sciutu, au adusu veste prea trista, cumca Teodoru
Aaronu, dupa o bóla de 32 dile au repausatu! —
Si acum la toti cei ce lau cunoscutu mai deaprópe
si lau veneratu si lau amatu din anima, le au mai
remasu aceea mangaiere spiritualu, cumca elu este
la Ddiu, ca sei resplátésca ostenelele pentru be-
serica si cleru, patria si natiune jersite; si ca, pri-
vindu la deplinirea vietii lui, au ce urma din des-
tulu, ca se remaie numele si virtutile lui in animi-
le loru, monumentu de veneratiune nestersu.

Aici nu va fi de prisosu a commemora si de-
spre opurile de acestu zelante barbatu — ca fetulu
osteneleloru sale — lucrate si tiparite, prin carele
sau nevoitu a reversa lumina nestensa in midilo-

culu natiunei sale. Asia inca ca clericu la a. 1828
au tiparitu in Buda „Scurta Apendice la Istoria lui
Petru Maioru.“

La anulu 1843 totu in Buda au edatu „Cate-
chetica practica.“ La anulu 1847 au datu la lumi-
na totu acolo „Cuventari besericesci despre siepte
pecate de capetenie pe Duminecile Paresemiloru;
si la an. 1850 earasi in Buda „Anotari din Istoria
Ecclesiastica“ — Din carele tóte inca se mai afla
depusa la cancelaria episcopésca de aici óre cate-
va esemplare de vendiare in favoarea familiei
eredu. —

Repausatulu in testamentulu seu si au impar-
titu tóta substanti'a in 8 parti egale, din carele 6
vinu la familia eredu, eara 2 parti la besericile;
cei catedrale de aici, si cei gr. cat. din Czikiu.
dealu; pe lenga acéstea au mai depusu deosebi a
se da anumite summe la institute de binefaceri si
pentru sufletulu seu de pomenire in beserica cate-
drala; si au iertatu la multi datornici datoríte
mai mici; eara din biblioteca sa cartile mai cu
séma clasice, si alése le au lasatu pe séma biblio-
tecii diecesane.

Eara familia, dimpreuna cu esecutorii Testa-
mentului, dupa dorirea tuturor cetatieniloru, carii
fórtu l'au stimatu, iau redicatu din massa lui in ce-
meteriulu comune cripta, si intru aceea cu devo-
tiune i sau asiediatu binecuventatele de prea santi-
tulu nostru archiereu mósce; carei cripte dupa
aceea deasupra i sau adausu unu acoperementu cla-
ditu din caramida cu fruntariu prevediutu, si in fa-
cia acestuia o piatra monumentala de marmore ro-
sietecu de 1 $\frac{1}{2}$ ⁰ in lungime, cu cruce din trena in
culme esornata, pe carea sau scobitu urmatoriulu
epitaphiu intregu cu litere mari, si la cuvintele
principali inaurite:

„Aici ca muritoriu si au terminatu cursulu vietii“

Rssm D. Theodoru Aaron de Bistra

in 25. Martiu c. v. 1859.

carele ca creáscinu numai 55 ani
eara ca Preotu 30 ani traindu

Pe treptele de onóre si demnitate:
Archivariu si secretariu Eppescu,
Professoru si Directoru Gymnasialu,
Parochu, Protopopu si Canonicu

Si in urma
 celu din Iiu Prepositu
 la capit. Beser. Cathedr. gr. cat.
 din Lugosiu redicatu
 Au trairu multu virtutii, si
 Gloriei lui Ddieu, si Religiei,
 Imperatului, si Patriei, Clerului,
 si Nationile Sale
 eara
 Numele lui in animile tuturoru
 va trai in eternu.

†

Зраре де деспърцире

лпкинатъ

Domnului Ierodiaconă

НИЧЕФОРЪ ІЛІЕСКУ ЛЪ*)

scinendiat al statului Moldaviei, teolog absolūt la
 amiezimantia teologic de'n Чернѣвци, la окъжѣ-
 nea ре'нтоарчерѣ сале дп патриѣ-ші дп 30.

Априле 1860,

de'n партеа дпвѣдѣчилор рѣтлнї de'n цимпа-
 оїзл чернѣвциан.

Преа опорате Domnule Пъринте!

Azi zioa deslăruiri-цї възлндѣ-о сосїтѣ,
 Дп inime de jale пої тоцї кѣрпншї не-афлѣм;
 Кѣчї пентрѣ пої ѣз клїпъ ера непредѣїтѣ,
 Кѣнд те авеам дп мїжлок; дар' еатѣ те скѣпѣм!

*) Нічефор Ілескул, пѣскѣт дп Молдавіа, шї кѣ-
 лѣгѣрїт ла тѣпѣтїреа Неамцїзл, дпшїнс де дорѣл не-
 стїнс ла дпвѣдѣтѣрѣ, шї-а пѣрсеїг патриѣа, знде нѣ'шї
 пѣтеа дпшїні ачел дор, шї шї-а абсолвїт стѣдіеле з-
 манїстече, цїмпасїале, фїлософїче ла ветреле пѣчїзпѣ-
 лѣгѣдїї рѣтлне парте ла Бѣкрештї, парте дп Блаж,
 еар' стѣдіеле теологїче ла Чернѣвци. Лѣміна шїїндїе-
 лор шї фолосл сѣпцїемїтелор релѣїоасе, морале,
 пѣчїзпале, че шї ле-а фост дпсшїт ла Бѣкрештї шї
 ла Блаж, пѣ ле-а лѣсат нефолосїте пѣчї аїчї ла пої дп
 Чернѣвци, чї с'а невоїт сѣ ле версе асемене дп коп-
 шїїндїа фїз-кѣрѣї рѣтлн де не аїчї. Де ачееа дп
 тоате кѣпверсѣїзпїле шї кѣпворвїндїеле кѣ жнїї рѣ-
 тлнї de'n Чернѣвци атлї теологї, кѣт шї цїмпсїаштї
 ардеа ка кѣ зп фок зїлѣск тоатѣ рѣдїна пѣпѣсѣрїї шї

Авѣтам порочїре а не 'нѣлзї н' ѣз датѣ
 Де фокл пѣтрїотїк, че 'н інімѣ-цї е-апр'но,
 Че 'н інімеле поастрѣ ка факлѣ лѣмінатѣ
 Пѣтрѣнс'а пре тот локл, де 'пѣнечїмї кѣрпнс.

Дп inime маї тѣлте, тлѣдїдїе де вїртѣте,
 Сѣдїг'аї, че-акѣт тѣгѣрї се вѣд а словозї,
 Ба зпеле де флоре се вѣд акѣт дпшлзте,
 Шї фрѣпте вор с'адѣкѣ, де черїзл ва вої.

Мергѣнд де'н Бѣковїна, Бѣрѣате тѣлт їзвїте!
 Не лашї сѣ не шїерѣскѣт моралѣ-цї де модел,
 Їзвїреа де пѣчїзпѣ спре-адѣчере а мїнте,
 Шї-а патриѣї пѣлцїаре де палтл пострѣ цїел.

Ачестеа тотдеазна ка лѣцї, че сѣпт преа сѣпте,
 Пѣстра-ле-вом стѣторпїк, кѣт черїзл не-а грѣї;
 Еар' скѣпна 'пѣвѣдѣтѣрѣ шї дѣлчїле-цї кѣвїнте
 Зрѣта-ле-вом кѣ-амоаре, орї кѣнд а ле 'мплїні.

Лѣзм дар' кѣтезїаре, а'цї спзпѣ тлѣдїзміре
 Де палтл ачел вїне, де'н ростѣ-цї че не-а кѣрс
 Ла тоцї, карїї авѣрѣт преа рара порочїре
 А не 'ндлчї де 'пѣвѣдѣ-цї дп скѣртѣл асг дѣкѣрс.

Акѣта дпї промїетѣ, кѣ'н вїеацїа поастрѣ тоатѣ
 Де'н інімеле поастрѣ пѣчї кѣнд нѣ те-ом зїта;
 Пре зїзл де'н пѣлцїме кѣ інімѣ 'пфокатѣ,
 Воїндїеле сѣ-цї факѣ, тот зна-л вом рѣга.

Адѣче-шї-ва а мїнте адеце Бѣковїна,
 Кѣ а авѣт дп сѣпѣ-шї ѣз датѣ зп вѣрѣат,
 Чеа сѣдїг дп фїї-ї вѣртѣтеа шї їзміна,
 Че 'н локѣрї де 'пѣнперек адѣпк а лѣмінат.

апорцїрїї пѣчїзпале, дп кареа не-аѣ фост арѣпкат дп-
 прецїзѣрїїле фѣтале фѣрѣ вїна поастрѣ, шї дп кареа
 не маї цїп дпкѣ шї акѣт дпкѣзшїацї вїнїшїор. Дѣчї
 парте пентрѣ дештѣпѣчїзпѣа асторфелїз де сѣпцїе-
 мїнте, еар' парте пентрѣ ѣз вїецїзїре моралѣ кѣпсѣ-
 кратѣ кѣ тотѣл пѣтаї стѣдіелор шї дпвѣдѣтѣрѣї, кареа
 пѣте сѣ фїз де модел пентрѣ орї че тѣпѣр, і се адѣче
 де'н партеа жнїмїї рѣтлне стѣдіѣсе де'н Чернѣвци
 асѣ зраре де деспѣрцїре. Дп Ілескул арѣ вїсерїка
 Moldaviei знї de'n чеї маї лѣмінатї теологї дпн zilele
 поастрѣ.

Трїмїдїторїзл.

Адъче-ші-вор а минте ші фіїі Бжковінеі
Къ се 'ндълчир' ъъ датъ де лантеле-ці морал,
Че 'н еі пьскъ зпїреа ші скопъ пьзїсїнгїеі,
Че 'н еі зпї фьрїеа ші сжмїсіл пьчїзнал.

Адъче-ші-ва а минте вїсерїка де тїне,
Ъъ 'н сжпъ еі преа мждрє кжлтърї дї адъчеаі
Къ 'н хоре-армонїоасє шї 'н лъзде зїзїне
Дн клер ка зп лъчафър ъъ датъ стрълъчаеі.

Дорїм сь-ці ажїці скопъ днтрєг кж депїнїре,
Шї треапта чеа маї палъ дн черк вїсерїческ;
Зїзїна проведїнгїз трїеатъ-ці фєрїчїре
Орї знде те-ї днтоарче не кжпїлж рьмжнєск!

Съ рьспжндештї дн тоатъ Молдова мжл фьрмоасъ
Лжміна-ці лжчїгоарїз, апрїнсъ пєнтръ еа!
Аджк ка сь пьтрєндъ пре'н чеацїа 'нтзпєкоасъ,
Пре мжлї карєа маї цїне дн неаргъ хаїна са.

Дорїм, трїнд дн лжме, сь маї авєт тжлїре,
Пьстрадї де зїбетате, де вїне с'азїм!
Дорїм, кжлторїєа-ці с'о фачї дн фєрїчїре,
Шї 'н фїне, джк' ъъ сьтъ де анї дї маї дорїм!

Еар' тж Молдово мждръ, мьреште-ці а та фалъ,
Кжчї еатъ дї сєсеште фїз вжп дн врадїл тьъ.
Дєскїде-ці ажт сжпъ мьрєацїз кпїталъ!
Пре-ачєста кжпрїнзїжндъ-л те вжкъръ мерєж!

Де оаръ че де-акжма дн мждрєа Рьмжнїє
Жп сїрєт се аратъ, че єсте фоарте пар,
Апостол, дєла карє кжзпъ де сжнїє
Вїсерїка прїмї-ва, авжндъ-л де 'ндрєптар.

Прїмєште преа опорате Домпжлє! асъ зраре
сжчєръ кж ачєа кжрїє де їнїмъ, кж карєа цї-се а-
дъче, шї-ці ада амїнте де

Аї Сжнїєі Тале опоръторї сжчєрї:

Въ сжїх Бжмбак, кжпїлжорїлж зрїрї, дн-
вждївчєл де'н класа VI.; Въ сжїх Бжрїлъ де'н класа
VII.; Тъ пас Прокоповїчїх де'н класа VIII. дн
пжмєлє тьтєроръ.

P e s t a, in 5. Maiu 1860.

Spirtulu timpului nu pôte se n'aiba influinția
buna și asupra poporului nostru, așa în privinția
drepturilor noastre, pecum a naționalității, și pen-
tru acesta se ne acomodăm după împregiurari, și
se ne folosim de ocaziunile bune.

Noi avem drepturile de a ne folosi de toate
ce am ereditat dela strămoși, tocma așa pecum ne
folosim de mintea, ce o avem dela Dumnezeu, și de
banuțiul, ce 'lu capetăm dela părinți, și întru al-
tele avem dreptul ca se ne susținem moravuri-
le, datinele, și ămăntele noastre naționale, și ni-
meni are dreptu naturalu său pozitivu, ca se ne
impună moravurile ori ămăntele lor.

Poporul romanu colonizat în Dacia, a adănsu
pe sine și toga în carea era îmbrăcatu unu sena-
toru, ori dictatoru romanu în Rom'a, aceea toga, ca-
rei atăția regi avea de a se închina, — și preste
totu poporul romanu și-a pastrat și pene astăzi
toate ămăntele sale antice naționale, străformându-
le în putienu pentru clim'a din Dacia, dar' susție-
nându trasurile caracteristice a le portului, încatu
și astăzi se vede a fi din clasicitate, și o icōna pi-
torăscă, extraordinaria, fetică cu porturile străine. —

Pôte ca la începutu romanii colonizați avură
numai unu portu, — dar' mai probabilu ca și atunci
avură ceva diferenția în porturi, de 'orece fură
strinsi din totu imperiulu romanu, adecă din mai
multe provincie romane unde trebuia de sine se
esiste — pe lenga caracteristica portului generalu
romanu, — și alte porturi speciale. — Și acuma,
deduca-se diferenția specială a portului nostru de
adi, chiaru din Italia, său deduca-se din străforma-
rea causată de clima, său și prin portulu daciloru
remai, remane unu adevėru destul de apriat, ca
noi în toate provinciile romane ni-am susținutu
pene adi portulu celu vechiu, și ca acesta pentru
noi e originalu și foarte frumosu. —

(Va urma.)